

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy**

Bydgoszcz, dnia 30 września 2011 r.

Pan

Piotr Całbecki

Marszałek

Województwa Kujawsko-Pomorskiego

LBY-4101-01-02/2011
P/11/121

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy skontrolowała Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, zwany dalej „Urzędem”. Kontrolą objęto realizację „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010” w zakresie likwidacji mogiłników w latach 2009-2011 (I półr.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 2 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Marszałkowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność organów Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Urzędu w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W uchwalonym przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 3 lipca 2008 r. „Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010”, zwanym dalej „Programem 2010”, ujęto zagadnienia dotyczące likwidacji mogiłników wymienione w „Krajowym planie gospodarki odpadami

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

2010”², zwanym dalej „KPGO 2010”. Program 2010 przewidywał m.in.: likwidację do końca 2010 r. wszystkich 16 pozostałych do likwidacji zinwentaryzowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego mogilników i spowodowanych przez nie skażeń terenu; przeprowadzenie na terenie województwa metodami bezinwazyjnymi prac poszukiwawczych ewentualnych jeszcze niezinwentaryzowanych mogilników i prowadzenie monitoringu terenów skażonych pestycydami po ich likwidacji. Natomiast Program 2010 nie wskazał podmiotów odpowiedzialnych za prowadzenie tego monitoringu, ani źródeł środków z których monitoring ten miałby być finansowany.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na podstawie art. 14 ust. 7 pkt. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach³, zaopiniował pozytywnie wszystkie projekty powiatowych planów gospodarki odpadami, przedłożone przez 21 spośród 23 zarządów powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, pomimo że w żadnym z tych projektów nie uwzględniono wykonania zadania polegającego na przeprowadzeniu metodami nieinwazyjnymi prac poszukiwawczych ewentualnie niezinwentaryzowanych mogilników, a w pkt. 8.2.5 Programu 2010 przewidziano m.in. przeprowadzanie tych prac ww. metodami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Do ujęcia tego zadania zobowiązywał pkt. 38 „Harmonogramu realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami” KPGO 2010, wskazujący starostów jako jego wykonawców. W wyniku powyższego naruszony został wymóg art. 15 ust. 2 ustawy o odpadach, zobowiązujący do zgodności powiatowych planów gospodarki odpadami z wojewódzkim planem gospodarki odpadami.

Zdaniem NIK brak zobowiązania starostów w powiatowych planach gospodarki odpadami do prowadzenia poszukiwań niezinwentaryzowanych mogilników, może skutkować pozostawieniem na terenie województwa kujawsko-pomorskiego dotychczas nieznanymi miejsc składowania przeterminowanych środków ochrony roślin i emisją zanieczyszczeń do środowiska. Potwierdzeniem tego jest odkrycie podczas likwidacji mogilnika w miejscowości Płocicz (gm. Kamień Krajeński, pow. sępoleński), dwóch studzienek z przeterminowanymi pestycydami, położonych w sąsiedztwie likwidowanego mogilnika i stanowiących odrębny, niezinwentaryzowany dotychczas mogilnik.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia podjęte przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przygotowania do likwidacji 16 wskazanych w Programie 2010 mogilników.

² załącznik do uchwały Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010” (M.P. Nr 90, poz. 946)

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.

W Departamencie Środowiska i Geologii Urzędu (DŚiG) wyznaczone zostały trzy osoby bezpośrednio odpowiedzialne za wykonywanie zadań związanych z procesem likwidacji mogilników, nad którymi nadzór sprawowali odpowiednio: naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska DŚiG i dyrektor DŚiG. Urząd zwrócił się do wszystkich 13 powiatów i 14 gmin, na terenie których znajdowały się mogilniki przeznaczone do likwidacji, o podanie m.in. szacunkowej masy i objętości zdeponowanych w nich substancji szkodliwych, a pracownicy DŚiG w obecności przedstawicieli gmin, dokonali wizji lokalnych wszystkich mogilników. W wyniku podjętych z inicjatywy Urzędu bezpośrednich spotkań z przedstawicielami zainteresowanych samorządów powiatowych i gminnych oraz Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (WIOŚ), zapewniono przez cały okres likwidacji mogilników udział osób wyznaczonych przez te samorzady oraz prowadzenie przez WIOŚ nadzoru w zakresie jakości środowiska w miejscach występowania likwidowanych mogilników.

Podjęte przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego działania zapewniły zabezpieczenie środków niezbędnych do sfinansowania terminowej, tzn. przeprowadzonej do końca 2010 r. i całkowitej likwidacji wszystkich 16 mogilników. Województwo Kujawsko-Pomorskie uzyskało 28 kwietnia 2009 r. zgodę Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (NFOŚiGW) na udzielenie dofinansowania w formie dotacji do kwoty 10.612.000,00 zł na likwidację przeterminowanych pestycydów zgromadzonych w 16 mogilnikach. Umowę na udzielenie dotacji w powyższej kwocie zawarto 19 czerwca 2009 r. W dniu 10 marca 2009 r., na wniosek Zarządu Województwa z dnia 8 grudnia 2008 r., Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW) promesę udzielenia dotacji do wysokości 4.548.000,00 zł na dofinansowanie likwidacji ww. pestycydów, o terminie ważności (po prolongatach) do końca 2009 r. Umowę o udzielenie dotacji do kwoty 4.499.939,00 zł zawarto z WFOŚiGW 16 grudnia 2009 r. po podpisaniu umowy z wykonawcą likwidacji mogilników.

Działania podjęte przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zapewniły także zabezpieczenie środków w wysokości 118.734,51 zł z NFOŚiGW i 98.947,22 zł z WFOŚiGW, niezbędnych do likwidacji w 2011 r. dodatkowego miejsca składowania przeterminowanych pestycydów, odkrytego podczas likwidacji mogilnika w Płociczu.

3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wybór w dniu 22 września 2009 r. przez Zarząd Województwa, w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, wykonawcy likwidacji przeterminowanych środków ochrony

roślin zgromadzonych w mogiłnikach na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, którym został podmiot występujący w tym postępowaniu jako Konsorcjum firm: SEGI-AT sp. z o.o. w Warszawie i Hydrogeotechnika sp. z o.o. w Kielcach, zwany dalej „Konsorcjum”. Firmy te w postępowaniu oraz przy zawieraniu umowy dotyczącej ww. zamówienia publicznego reprezentowane były przez pełnomocnika, ustanowionego na podstawie art. 23 ust. 2 z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴, zwanej dalej „PZP”. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie skorzystał z przysługującego, na podstawie art. 23 ust. 4 PZP, prawa żądania przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, umowy regulującej współpracę obu ww. wykonawców. W umowie o dzieło zawartej 10 listopada 2009 r., Konsorcjum zobowiązało się do likwidacji 16 mogiłników zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w terminie do 30 listopada 2010 r., za 14.999.795,00 zł brutto, udzielając na każdy zlikwidowany mogiłek objęty umową, gwarancji na okres 60 miesięcy, liczony od dnia odbioru danego mogilnika. W dniu 14 kwietnia 2011 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, stosownie do przepisów art. 67 ust.1 pkt. 6 PZP, udzielił Konsorcjum uzupełniającego zamówienia z wolnej ręki na zakończenie likwidacji mogilnika w Płociczu, w terminie do 30 maja 2011 r., za cenę 154.253,77 zł brutto i zawarł z Konsorcjum umowę o dzieło w dniu 18 kwietnia 2011 r.

4. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przebieg likwidacji mogiłników i wydatkowanie na ten cel środków finansowych. Konsorcjum w terminie określonym umową, tj. do 30 listopada 2010 r., zlikwidowało 16 mogiłników oraz do 30 maja 2011 r. zakończyło likwidację dodatkowego, niezainwentaryzowanego przed 2009 r. mogilnika w Płociczu. W wyniku powyższych prac likwidacyjnych usunięto łącznie 1654,39 Mg przeterminowanych środków ochrony roślin, tj. o 13,8% mniej niż planowano oraz 1504,12 Mg skażonego gruzu, tj. o 33,2% mniej niż planowano, a także 6500,77 Mg skażonego gruntu, tj. o 76,8% więcej niż planowano. Zrekułtywowano także teren po zlikwidowanych mogiłnikach o powierzchni 2,3436 ha, tj. o 14,2% więcej niż planowano. W ramach umowy z dnia 10 listopada 2009 r., Konsorcjum wykonało sieć monitoringu lokalnego wód podziemnych w postaci piezometrów dla terenu po zlikwidowanych 15 spośród 16 mogiłników (w jednym przypadku wykorzystany został piezometr zainstalowany przed likwidacją mogilnika) i przeprowadziło serię badań monitoringowych wód podziemnych na terenach 16 mogiłników oraz wykonało dla każdego z nich dokumentację hydrogeologiczną (lub geologiczną) określającą warunki hydrogeologiczne wraz

⁴ Dz. U. z 2010 Nr 113, poz. 759 ze zm.

z projektem monitoringu lokalnego wód podziemnych w rejonie zlikwidowanego mogilnika, która została zatwierdzona przez odpowiedniego starostę. Pomimo, że projekty monitoringu przewidywały przeprowadzanie badań wód w piezometrach 2 razy w roku (wiosną i jesienią) przez okres co najmniej 2 lat, to badań tych nie przeprowadzono wiosną 2011 r. Konsorcjum w trakcie przeprowadzania likwidacji mogilników posiadało wszystkie wymagane zezwolenia i decyzje. Łączny koszt likwidacji mogilników wyniósł 15.329.620,42 zł brutto.

Stwierdzono, że w informacji o zakończeniu likwidacji mogilników, przekazanej przez Urząd w dniu 22 czerwca 2011 r. Ministrowi Środowiska, błędnie podano m.in. łączną masę usuniętych odpadów (7717,65 Mg zamiast 9659,28 Mg) oraz łączną powierzchnię zrehabilitowanego terenu (2,0524 ha zamiast 2,3460 ha).

5. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż wskutek braku wskazania podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie monitoringu miejsc po zlikwidowanych mogilnikach w Programie 2010 i w dokumentacji hydrogeologicznej (lub geologicznej) sporządzonej po likwidacji mogilników oraz w projektach monitoringu lokalnego, Urząd został pozbawiony informacji dotyczących stanu środowiska tych miejsc, co wyklucza możliwość stwierdzenia ewentualnych nieprawidłowości w likwidacji mogilników i żądania od wykonawców dokonania napraw gwarancyjnych, a tym samym wypełnienia warunków zawartej z nimi umowy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu zobowiązanie starostów w powiatowych planach gospodarki odpadami do przeprowadzenia metodami bezinwazyjnymi prac poszukiwawczych ewentualnych jeszcze niezinventaryzowanych mogilników.
2. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie monitoringu miejsc po likwidacji mogilników.
3. Sprostowanie danych przekazanych Ministrowi Środowiska w informacji z dnia 22 czerwca 2011 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Marszałka w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Marszałkowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.